

A NÉMET NEMZETI SZOCIALISTA BÜNTETŐJOG

Irta: SZABÓ IMRE (Munkács)

Az új német büntetőjog vizsgálatánál több kérdésre derülhet világosság. Így elsősorban a jog, szűkebben a büntetőjog általános és különös vonatkozásaira, összefüggéseire a társadalommal; pontosabban: az adott gazdasági rend, államforma és jogrend kölcsönös viszonyára. Megvilágíthatnak azok az erők és az erőösszetevők aránya, amelyek a mai német büntetőjogot életrehozták; betekintést nyerhetünk így a jogrendek dinamikájába általában. S ha végül megemlítjük, hogy e vizsgálódással magára a fasizmusra is fény derül bizonyos mértékben, úgy egyuttal megadtuk azoknak a szempontoknak összességét, melyekből kiindulva vizsgálódásunknak irányt szabhatunk.

1. A gazdasági alap és jogrend összefüggésének hangsúlyozása ma már közhelyé vált. Ez az összefüggés azonban korántsem olyan egyszerű. Ha a gazdasági alap s az ezen alapuló politikai rendszer határozza is meg végső fokon a jogrendet, s az így kialakult jog vissza is hat az alapra; kettejük viszonya az egymásra gyakorolt kölcsönhatások sora a gazdasági alap végső fokon döntő befolyásának egységében.

A jogrendszer visszahatása, azaz rendszervédő funkciója azonban nem nyilvánul meg pusztán külsőleg végrehajtható kényszerben. A büntetőjog szabályainak biztosítéka nemcsak abban van, hogy az állam végrehajtó erejével azok betartását kikényszerítheti, de abban is, hogy e szabályok kötelező volta bizonyos fokig gyökeret ver az emberek tudatában. A büntetőjog így nem pusztán az állam erőszakfegyvere, hanem részben pszichológiai eszköz is, melynek segítségével a rendszer a büntetőjogi szabályokat, azok biztosítékát, vagyis: azok kötelző voltának tudatát magába az emberbe igyekszik helyezni.

Al büntetőjognak ez az oldala, tehát büntetőjog, mint pszichológiai eszköz arra, hogy a polgárok az őket kötő szabályokat, illetve e szabályokon keresztül és ezeken túl azt a rendszert, amely e jogot szülte, elfogadják, — elsőrendű szerepet kap az új német büntetőjogban. A porosz igazságügyminisztérium által 1933 végén előterjesztett büntetőtörvény-javaslat hangneméből nyilvánvalóan látszik, hogy ez a széles tömegek számára készült fogalmazása a lényegnek.¹ Az egész tervezetben misztikus, nagyhangú jelszavak és fogalmak segítségével alig láthatóvá kódolták a jogi tartalmat.² Magát a törvénykönyv felosztását átalakították; a különös részt, mely az egyes büntetendő cselekményekkel foglalkozik, előrehozták azzal a megjegyzéssel, hogy a jogilag nem képzett néptársak részére természetes és célszerű, ha nem az általános, többé-kevésbé teoretikus részszel kezdődik a büntetőtörvénykönyv. A materiális javak védelme mindenütt utolsó sorban következik és a javaslat ki is jelenti, hogy „minden csoportban a szellemi, erkölcsi- és élet-javak megelőzik a gazdasági javakat“. Ez egészen tervszerűen történik s a szándék még nyilvánvalóbb akkor, amikor a javaslat más helyen azt ajánlja a törvényhozóknak, hogy a büntetendő cselekedeteket a népközösség számára való jelentőségük szerint csoportosítsák s az itt irányadó szempontokat a törvénykönyv szövegében emeljék ki: „a büntetőtörvénykönyv népszerűsége (Volkstümlichkeit) ezzel csak növekedne.“

A büntetőtörvénykönyv ilyen propagandisztikus jellege a német büntetőjog legeredetibb tulajdonsága. Ezzel a jól megdöntött pszichológiai fegyverrel a nemzetiszocializmus eléri célját: a jelszavakra, faj- és nép-közösség stb. kihangsúlyozására a német tömegek jól rezonálnak és elfogadják előre azokat a paragrafusokat, melyek tulajdonképpen ellenük irányulnak.

Az új német büntetőjog (és maga a német fasizmus) így nem pusztán erőszakon épül, de a német tömegek pszichológiáján is; a nemzetiszocializmus a német tömegekben levő misztikus, irracionális elemek húrjait pengeti meg. Így válik érthetővé a német fasizmus, mint tömegjelenség és ebben rejlik egyik legfőbb ereje.

2. Az a szándék, hogy a német tömegek pszichológiájára hassanak, tette elsősorban szükségessé egy új büntetőjog építését. Másrészt azonban a régi büntetőjog nem volt elég széles, sem elég rugalmas ahhoz, hogy a nemzetiszocializmus azt uralma védelmére felhasználhassa.

A jogrend változása ugyanis kétféle. Egy adott politikai alakulaton belül változik egyrészt egy meglévő törvény szerepe. A törvény bizonyos mértékig rugalmas — annyira, hogy az uralkodó rendszer ereje szerint annak keretében erélyesen, vagy kevésbé erélyesen léphet fel. Másrészt azonban ennek a rugalmasságnak is van határa s ha az adott törvény szerepe tovább nem feszíthető, az államrend annyira változott, hogy a régi törvény többé annak meg nem felel, akkor változik maga a törvény is.

Igy történt Németországban is: maguk a törvények változtak meg. A jogi normák ilyen változása (tehát már nem pusztán az adott törvény funkcióváltozásáról, de magának a törvények feltüntetéséről és újjal helyettesítéséről van szó) természetesen az alapul szolgáló politikai rend változásának eredménye. Ebből messzemenő következtetéseket vonhatunk le.

A fasizmus ezek szerint többé nem pusztán változata a polgári demokráciának. Ha mindkettő ugyanazon osztály uralma is, de uralmának különböző formája. Az uralkodó osztály maradt, — de változott az osztályok erőviszonya. Ennek kifejeződése a büntetőjogban az a tény, hogy a fasizmus, amely így a polgári demokráciától minőségileg különböző politikai rendszer, uralmának biztosítására új (s mint később látjuk majd, sokkal erősebb, durvább, elnyomóbb) büntetőjogot volt kénytelen kreálni, amelynek segítségével hatalmát biztosítani tudja: a proletáriátus védekezését, annak szervezkedését a büntetőjog segítségével megakadályozhatja.

3. Ha valamely büntetőjog jellegét akarjuk megállapítani, vizsgáljuk meg azokat a javakat, amelyeket védeni akar. A régi — a javaslat szerint: „individüalista-materialista, liberális-marxista, destruktív“ német büntetőjog által védett és az új büntetőjog által védett javak közötti arány adja meg majd a jogrend változásának *tartalmi* lényegét.

Itt azonban a megadott frázisok mögé kell nézni, hogy a tulajdonképpeni lényegét láthassuk. A javaslat szerint a liberális idők büntetőjoga az egyént védte, annak javait, vagyonát — s a közönséget csak azért, hogy az egyénnek érvényesülési keretet nyújthasson. Nem védte *elsősorban* a közösséget; középpontjában nem a néporganizmus, nem az állam, nem a család, „a népet eme szent sejtje“, nem a német férfi becsülete, véd- és munka-ereje, nem a német asszony anyja-ereje s nem is a német gyermek tisztasága állott.

E nagyobbára reklám-ízü kijelentések mögött első helyre az ál-

lam totalitásának védelme kerül. E címen nemcsak a külföldi „Greuelhetze“-ket büntetik, hanem az eddigi büntettek mellett főképp az új pártalakításokat, pótszervezetek alakítását és támogatását, mivel ezek „a legélesebb ellentétben állanak az állam totalitásának nemzetiszocialista felfogásával“. Egy paragrafusban az üzemek leállítását, a közszükségleti cikkeket termelő gyárakban sztrájkok szervezését sújtják súlyos büntetéssel. A választásokat és szavazásokat már csak mérsékelt védelemben részesítik azzal a megokolással, hogy a „mai „Führerstaat“-ban a választásoknak és szavazásoknak nincs többé olyan irányadó jelentősége, mint amilyent eddig tulajdonítottak neki.“

Az állam szuverénitását tehát igen erősen védik és különös megokolásokkal ugyan, de antidemokratikus szakaszokat iktatnak be; mindennemű védekezést a rendszer ellen lehetetlenné tesznek.

4. Második helyen következnek az ideális javak: a faj, nép, család elleni büntettek, vallástvédő rendelkezések.

A nemzetiszocialista pártprogram 4. pontja szerint néptárs csak német vérből származó ember lehet. Népközösség tehát elsősorban vérközösség. „Az elmúlt én-ídőnek az az állítása, hogy mindenki, akinek emberi ábrázata van, egyenlő, széttöri a fajt és ezzel a nép életerejét“, — mondja a javaslat: ezért a nemzetiszocialista állam feladata a fajkeveredésnek gátat állítani és odahatni, hogy a német nép életének jellegét az északi vér szabja meg (ez az úgynevezett *Aufnordnung der Rasse*). Első feltétel ehhez természetesen az, hogy zsidók, négerék és más színesek nem vehetők fel a német vérközösségbe.

Fajárulás tehát, ha egy német ember idegen vérközösséghez vagy fajhoz tartozóval (olyannal, akinek a német vérközösségtől való távoltartását törvény rendelí) — nemileg érintkezik s ezzel a német nép faji romlását és bomlását segíti elő. (Büntetendő ez még akkor is, ha az érintkezés fogamzást megelőző eszközökkel történik.) Aki a népérzést megsértve szégyenteljes módon idegen faj hozzátartozóival érintkezik (például nyilvános helyen táncol), a népbeesület megsértésének büntetést követi el. A javaslat példaképp Északamerika déli államait hozza fel, ahol a színeseket élesen elhatárolják a fehérrektől. Mivel ma még sok tudós szól a fajkeveredés mellett, szükséges egy paragrafus, mely fajvesztélyeztetés címen bünteti azt, aki a német vérközösség tisztántartására és nemesítésére szolgáló rendelkezéseket támadja, vagy azok ellen cselekszik.

A faj jelentőségének ilyen kihangsúlyozása és annak ilyen erős védelme nyilvánvalóan arra szolgál, hogy a nemzetiszocializmus imperialista irányzatát fedje el s annak expanzív szándékait misztikus jelszavakba burkolja. Ezért a német faj kiválasztottságának hangsúlyozása, ezért a „*Nordische Rasse*“ elhivatottsága. Ennek az ideológiának gyökereit már Fichtének nemzeti messzianizmusában is fel lehet lelteni; a német nép már szerinte is „*Menschheitsvölk*“. Ez lenne a fajelmélet objektív funkciója. *Wilhelm Reich* az, aki megkísérli a fajelmélet szubjektív funkcióját felfedni.⁸ E szexuálpszichológiai magyarázat lényege az, hogy az idegen fajtól való elzárkózás azért történik, mert abban a szexuális érzéket látják s épp azzal állítják szembe a maguk szexuál-tagadó erkölcsét. Ebből az elzárkózásból kiindulva azután egy fokra állítják az elnyomott osztályt az idegen fajjal. Az azonosítás lényege tehát az, hogy „az idegen fajokkal való elkeveredés gondolata mögött az elnyomott osztállyal való nem érintkezés gondolata rejtőzik“ — mondja Reich (ezt különben idé-

zett könyvében részletesen kifejti). Ez az érintkezés, elkeveredés a kispolgárság szigorú erkölcsi elhatároltságának megtörését jelentené; a családi ideológia bomlásának kezdetét; a kispolgárság materiális helyzetének megfelelően ideológiailag és erkölcsileg közeledne így a proletáriátushoz. Ez pedig az uralkodó osztály számára tömegbázisának megingatását jelentené.

A vallás szintén különös védelemben részesül, mivel a szexualitásgadós erkölcsön épülő családnak legfőbb védője. Ha azonban a javaslat ki is jelenti, hogy elsősorban a „mélyen a népbe gyökerezett vallásos érzést“ kell védeni, védelmet mégsem nyújt minden felekezetnek, hanem csak az államilag elismert *egyházaknak* s csak ezek védelmére ad rendelkezéseket.

A család, az osztályállam struktur- és ideológia-gyára, természetesen ugyancsak fontos a nemzetiszocializmus számára. A család belsejében fejlődik felénkké, tekintélytisztelővé, engedelmessé, jámborrá a gyermek. A családban nevelődik a jó alkalmazkodó, kritikátlan minden ellenállás nélküli állampogár. A családon belüli hatalmi helyzetet megőrzi magában s később továbbviszi azt lefelé saját családjába, felfelé megtartja a viszonyt a felsőséggel szemben. A nemzetiszocializmus hatalmi kategóriáiba a család gátlásaival megakasztott polgár kiválóan beleillik. Érthető tehát, hogy büntetjük már azt is, aki szóval, képpel, vagy írásban leszólja, becsmerli a házasság, törvényes anyaság, vagy jegyesség intézményeit.

Az erkölcsi javakat védő szakaszba tartozik az „érzelmi élet eldurvulása“ elleni paragrafus, mely megtiltja a viviszekciót. Ugyancsak itt beszélnek a népizgatásról s többé már nem osztályizgatásról, mert „a nemzetiszocialista államban ennek (t. i. az osztályizgatásról szóló rendelkezésnek) semmi jelentősége, mert osztályok többé nem léteznek, csak néptársak“. Ugyanitt védik az életet is és elvetik a magzattelhajtásnál a szociális indikációt s csak az orvosit tartják meg azzal, hogy „az életnek kelljen kitérnie gazdasági mérlegelek és gazdasági kényszer elől.“

Az ideális javak mögül tehát elő lehet hámozni azok valódi lényegét, amely abban áll, hogy a rendszer társadalmi berendezését védje: azokat az intézményeket, melyek a megfelelő lelki struktúrájú emberanyag megtartását és reprodukcióját célozzák. Hogy ez miért történik annyira burkolt formában, azt feljebb kíséreltük meg kifejteni.

5. Az egyén és a magántulajdon védelme — kihangsúlyozva — legutoljára következik. Itt azonban semmi lényeges változást nem kívánnak, legfeljebb az egyén munkaviszonyára vonatkozó rendelkezések kerülnek be a tervezetbe, de pusztán kerettörvényekként. A szerkesztők itt épp a törvénykönyv népszerűsége kedvéért totalitásra törekedtek.

A magántulajdon már nem jelentheti a dologgal való szabad bánást. A nemzetiszocialista büntetőjog a magántulajdont csak mint a népi vagyon részét védi és a „Gemeinnutz geht vor Eigennutz“ elvét vallja — azonban csak jelszavakban. A szakaszok ugyanis természetesen változtak és maga a tervezet kijelenti, hogy ezt az elvet nem kell majd kifejezetten hangsúlyozni az új büntetőtörvénykönyvben, hanem elég, ha megszűnik benne az egyén vagyoni jogi védelmének középponti jellege.

Hiába keresünk tehát akár itt, akár más csoportban olyan előírást, mely a közt védené az egyénnel szemben. A büntetőjog individualista jellege tehát nem szűnt meg — s lényegében nem is szűn-

hetett meg; de még részletkérdésekben sem szabtak határt a frázisokban annyira lebecsült „én“-nek. A büntetőjog megmaradt e szempontból annak, ami volt és semminemű kollektív tendencia nem mutatkozik benne.

6. A tervezet általános előírásaiban hangoztatják, hogy az eddigi, u. n. *megsértő*-büntetőjog (Verletzungsstrafrecht) helyett inkább a *veszélyeztető*-büntetőjog lép életbe. Ez annyit jelent, hogy büntetjük már azokat a tetteket is, amelyek alkalmasak arra, hogy kárt okozzanak. A mérvadó ezentul a veszélyes „akarattevékenység“ lesz. A szubjektivizmus tehát helyt kap ebben a büntetőjogban; az alapvető szempont azonban semmiesetre sem ez. A szubjektivizmust csupán azért ismerik el, mert módszerül szolgál az egyén jövő tetteinek előrelátásához — s ez a szempont csak ilyen mértékben érvényesülhet.

Különben megmaradnak az u. n. objektív iskola konkluziójánál. Eszerint a büntetőjognak végcélja nem az emberek megjavítása, hanem a társadalom elleni cselekményekkel szembeni védekezés. Nem javítás tehát, de védekezés. A védekezés formája pedig az, hogy a bűnnel arányban álló büntetést szabnak. A javaslat szerint „egyedül a javak ellen vétkeesen okozott veszély *nagysága* a mérvadó“. Ez a büntetőjog a legtisztábban megtorló büntetőjog. Ha a polgári büntetőjogrendszerekben (s az olasz jogászok indítványára az olasz büntetőtörvénykönyvben is) legalább a büntetés végrehajtásánál látható a tettes megjavítására irányuló törekvés, — itt ez teljesen hiányzik. Azt a szubjektivistá jelszót, hogy „nem a tettet, de a tettetest kell büntetni“, úgy értelmezik, hogy a tettetest a legerősebb büntetésekkel kell sújtani. A büntetés kiszabásánál általános megelőzés a cél, nagy és súlyos büntetésekkel elriasztó hatást igyekeznek elérni. A tettes egyéniségének legalább részben megfelelő büntetést — a liberális idők e követelményét — teljesen elejtik. Cinikusan azt állítják, hogy a tervezet visszaállítja „az egyvonalúságot az államnak a büntetettel szembeni reakciójában“. Javító intézetek, a tettes megjavítása: ez kiesik ebből az egyvonalúságból azzal a megokolással, hogy ilyesmi doktrinér lenne — és az ilyen javító-, biztosító-intézetek „túl megterhelnek a népvagyoni“. A büntetések szigorúak legyenek; a testi fenyítés is alkalmas bűnhődés és feleslegessé tesz a javaslat szerint mindenféle munkaintézetet, vagy hasonlót. Tisztán megtorlás: ez a cél.

7. A nemzetiszocialista büntetőjog jellege azonban nem is lehet másféle. Az árutermelésen nyugvó társadalomban a büntetett is mintegy lemérik és megkeresik a neki arányosan megfelelő büntetést. Erre mutat az is, hogy a beszámíthatóságot fokozatonként értékelik; teljes egyenértéket (azaz büntetést) érdemlőnek csak a teljes beszámíthatósággal elkövetett büntetett tartják; a kevésbé beszámítható tettetest enyhébben, a beszámíthatatlant egyáltalán nem büntetik. Ha azonban a vezető szempont a társadalom legteljesebb védelme s ezen belül az egyén megjavítása (tehát a társadalom számára értékessé tétele) lenne, akkor intézkedéseket kellene hozni a kevésbé beszámíthatók és beszámíthatatlanok ellen is. A polgári büntetőjogi irányok azonban megőrzik árújellegüket s céljuk az arányos megtorlás marad.

A büntetőjogi teóriák azonban látszólag mégis a megelőző-javító büntetőjog irányába fejlődtek. A pozitív iskola a „punitur ne peccetur“ elvet írja zászlajára. Eszerint tehát a büntetőjogi teóriák fejlődése parabolát írt volna le, melynek vonala a régi klasszikus meg-

torló büntetőjogból kiindulva a pozitív iránnyal emelkedett embe-
ribb magasságokba és a német büntetőjoggal hullott vissza a meg-
torláshoz.

Az emelkedés azonban csak látszólagos volt. A demokratikus
idők büntetőjoga sem adta fel tulajdonképpen a megtorlás elvét s
azért büntetett, quia peccatum est. Igazi lényegét (amely különben
egész természetesen abból a körülményből folyt, hogy a demokrati-
kus időszak is árutársadalom volt, ahol a dolgok összemérése volt
a rendszer) azonban elfedte s a liberális időknek megfelelően igye-
kezett a büntetés végrehajtásánál bizonyos javító-hatást elérni.⁴ A
polgári büntető-reformok hypokriták voltak, mert alapjában nem
változtatták meg a büntetőjogrendszer lényegét; így javító szándék-
uk is csak igen kis részben lehetett eredményes.⁵

Ezzel körülbelül megszabtuk az új német büntetőjog helyét a
büntetőjogi teóriák fejlődéstörténetében.

8. A köz védelmének jelszava alatt felhagynak minden jogbizton-
sággal. A „nullum crimen sine lege” eltűnik; nemesak a tör-
vénykönyvben foglalt tetteket lehet büntetni; helyt kap az analógia
és megfelelő paragrafus hiányában más szakasz is használható per
analógiam. Az objektív jogbiztonság megszűnik tehát; de nem csak
Németországban, hanem — a javaslat szavával élve — a totális álla-
mokban általában (Német-, Olasz- és Oroszország) és a bírák öntu-
data lesz az egyetlen irányító eszköz.

A demokráciában az állam büntetésre való joga másik oldalon
kötelezettséget is jelent. Az állam csak a büntetőtörvénykönyvben
foglalt tettekért büntethet. A jog szerződésjellege tehát abban áll,
hogy a büntetőtörvénykönyv egyik oldalon az állam jogát foglalja
magában (jus puniendi), a másik oldalon a polgárok garanciáját
jelenti az állami büntetőhatalommal szemben: garanciát arra, hogy
másként nem büntethető, csak a törvénykönyvben foglalt tettekért.

A polgári demokrácia halálával azonban ez a szerződés-jelleg
megszűnik, amennyiben az egyik fél számára, a polgároknak a bünt-
etőjog többé semmilyen biztosítékot nem ad. Pusztá utasítás lesz a
bírák részére, melyet az állam ad kezükbe keretként. Ez a jelenség
ugyanúgy észlelhető Német- és Olaszországban, tehát a fasiszta álla-
mokban, mint Oroszországban. Azonban különbséget kell tenni az
azonos jelenség különféle tartalma között. Német- és Olaszország-
ban a büntetőjog egy kisebbség hatalmi eszközeinek egyike; ez a
büntetőjog (épp a rendszer következtében) nem tehet egyebet, mint
megtorol. Oroszországban a büntetőjog viszont a többség érdekeit
védi és középpontjában (ugyanesak az alapul szolgáló rendszer kö-
vetkeztében) nem a megtorlás, de elsősorban javító szándék áll.
Egyik helyen tehát a joggarancia megszűnt a legerősebb megtor-
lást teszi lehetővé; másutt viszont a jogbiztonság megszűnik, hogy
helyét átadja egy, a többség érdekeiért küzdő büntetőjogrendszer-
nek, amely ellenfeleit emberségesen megjavítani igyekszik.⁶

9. Ha most befejezőképp' értékelésként akarnánk mondani a nem-
zetiszocialista büntetőjogról, akkor ítéletünk különböző lenne
szerint, hogy milyen szempontból ítéljük meg ezt a büntetőjogrend-
szert. Engels írja Feuerbachjában, hogy ha egy jogrend és így egy
büntetőjogrend ki is fejezi azt a gazdasági alapot, melyen épül, tör-
ténhetik ez a körülményekhez képest jól is, rosszul is. Nos, ebből a
szempontból a német büntetőjog határozottan jó; a rendszert, misz-
tikus irracionalizmusa mögött rejlő durva osztályerőszakjával jól
fejezi ki és jó keret is annak védelmére. A megokoltan s ravaszul

fogalmazott jelszavak mögött azonban hiába keresünk humánusabb, haladottabb, az eddigi büntetőjogi tapasztalatokra épített s azokat a köz javára fel is használó jogrendet. A nemzetiszocializmus itt is a legdurvább erőszakot, s minden ellenkező jelszava mellett: a barbárságot jelenti.

¹ „Nationalsozialistisches Strafrecht“, Denkschrift des preussischen Justizministers, R. v. Deckers Verlag, Berlin, 1933. — (A javaslatot eddig csak részleteiben fogadták el, de egyrészt nem kétséges, hogy így, vagy ebben a szellemben készül el az új, teljes nemzetiszocialista büntető törvénykönyv, — másrészt e javaslat annyira jellemző kifejezése a nemzetiszocialista ideológiának, hogy nyugodtan vehetjük vizsgálódásunk alapjául.) — ² Mutatványul álljon itt egy részlet a javaslat bevezetéséből, melynek frázisai különösen újságírók számára igen alkalmasok: A liberális idők jellemzésére ezeket írják: „A csirázó élet, tehát a jövő nemzet-védelmének az eltörlése“ (értsd: harc a magzatelhajtási paragrafus ellen), „a nép vallásos érzésének kigunyolása Isten fiának gázmaszkával történt ábrázolása által.“ (Georg Grossz híres rajzára céloz itt a javaslat), hazaáruló agyagnak a nemzeti becsületérzést sértő termékei, mint egy „Remarque-é“; mindez — horribile dictu — lehetséges volt a polgári demokrácia idején. — ³ Wilhelm Reich: Massenpsychologie des Faschismus, Kopenhagen, 1933. Különösen „die Rassetheorie“ c. fejezet. — ⁴ Nathaniel Cantor, amerikai professor szerint a német, 1927-es büntető törvény-javaslat büntetővégrehajtásra vonatkozó részét javító és nevelő szándék, de magát a büntető törvénykönyvet a megtorlás jellemzi. (Strafzweck und Strafvollzug, Monatschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform, Februar, 1933.) — ⁵ Az említett Cantor professor szerint: „a büntettnél a büntetővégrehajtás éppenúgy összefügg a diagnózissal, mint ahogy a betegségeknel a thérapia összefügg vele. A bűnözés okainak ismerete nélkül nem lehet a megszüntetéseért fellépni.“ (u.o.) A polgári büntetőjog azonban pusztán megtorol s nem igyekszik a bűnözés okait megszüntetni; a büntetővégrehajtásban így nem is tudhat javító hatást elérni, mégha ezt programjára tűzi is. Itt a polgári büntetőjog-felfogás alaptévedése, hogy a büntetőjog alapja és a büntetővégrehajtás közötti összefüggést, illetve különbséget nem látja. — ⁶ A demokrácia és jogbiztonság kérdését részletesen külön tanulmányban tárgyaljuk majd.

B É R E S E K

Irta: SELLYEI JÓZSEF (Vágsellye)

Szétmegy a hír a majoron: fölmondott a bérlő.

Szétmegy a hír a hosszú frontba épített lakásokban, bekukkant a nyomorúságba az apró ablakokon, muskátlik között; az istállóba a kövér tehének közé. Hajszolt emberek érdekébe vág a hír, kilenc család sorsa már csak kálimpál a levegőben, hogy a biztonságos talajról lehulljon a semmibe.

A két csődör szomszédságában áll Kordács Karo és Benka Jozsó.

Beszélgetnek:

— Hogy kilencnek.

— Ki lesz?

— Nem tudom még.

Jozsó sóhajtozott. Szőke volt, de már barázdaszántott, sötét volt az arca, csak a szemei kékek, szeliden kékek. A haja, az már nem volt semmilyen színű. A hajának a színe elmaradt mellőle valahol, vagy lehet, hogy már odaadta a négy ivadéknak, hogy legalább ennyijük legyen az apjuk életéből.

Karo újra szólt:

— Istentudja, ki lesz.

— Valaki lesz...